

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

§. 2. Finis Cujus & Cui.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48728)

tas trice expediuntur in verâ illâ & solidâ
sententiâ, quam ibi tradidimus: quæque
ex sacris literis à quibusdam non bene eas
intelligentibus objiciuntur, hac distinctio-
ne adhibita, facile solvuntur.

Inter hos Fines præcellere videtur Fi-
nis operis: hic enim à naturâ seu Deo con-
stitutus est: Finis vero Operantis consti-
tuitur à nobis: unde & res nunquam fru-
strantur Fine operis (ultimo scil. & hic
proprie tantum Finis est) sæpe autem fru-
strantur Fine Operantis: ut cum studetur
ad doctrinam consequendam vel gloriam,
sæpe & doctrinâ pariter & gloriâ frustra-
mur: Finis autem ultimus operis rerum
omnium est Deus: omnia enim sunt &
fiunt ejus gratiâ. (Ut infra videbimus)
hoc autem Fine res nulla frustratur. Im-
possibile est enim fieri aliquid, quod in
ejus gratiam, gloriam & satisfactionem
non cedat.

§. 2. Finis Cujus & Cui.

Finis Cujus est, id, ad quod assequen-
dum adhibentur Media. Finis Cui est
id, in Cujus gratiam abhibentur Media.
V. G. cum quis diligenter studet, Finis
Cujus est doctrina, Finis Cui est ipse stu-
dens,

dens, nam in gratiam sui, & ut sibi doctrinam comparet, studium suum adhibet. Potest quidem hæc distinctio tum in Fine Operis tum Operantis locum habere, V. G. cum senex avarus est & undique divitias corradi: Finis Cui Operantis est ipse senex, qui istis suis sordibus divitias ibi accumulare studet, sed Finis Cui Operis sunt heredes ejus, his enim bene cedit senis istius avaritia: similiter Finis Cui Operis atque Operantis diversi esse possunt, ut patet §. 1. in exemplo ejus, qui oleum in incendium infundit, putans esse aquam. Similiter peccatori Finis Cui Operantis est ipse peccator: ideo enim facinus perpetratur ut sibi bene sit & in sui gratiam peccat; minime vero is est Finis Cui Operis, cum opus hoc non in gratiam ejus, sed perniciem tendat ex naturâ suâ: quis est ergo hic Finis Cui istius Operis? Resp. Deus, in Cujus gratiam velit nolit peccator, tandem ultimo facinus illud, quod magno suo scelere, perpetravit ex natura sua tendit.

Inter hos Fines præcellit Finis Cui: nam Finis Cujus expetitur tantum propter Finem Cui, adeo ut Finis Cujus habeat quodammodo Rationem medii, comparatione factâ ad Finem Cui. Voluntas enim cum

cum jam per medium in Finem Cujus tendit, non ibi sistit (adeoque non est hic proprie Finis & terminus motionis voluntatis) sed arrepto Fine Cujus, tendit cum illo ulterius ad Finem Cui: atque ibi sistit: unde & hic proprie Finis est. Ex quo apparet, quam sint illi turpes, qui suam causam Deum colunt. Hoc enim est pervertere totum rerum ordinem, atque ex eo, qui essentialiter Finis est (Deo) medium facere, ipsumque ad quem omnia destinari debent, ad aliud quiddam (ad se) destinare.

Deus ergo & est Finis Operis & est Finis Cui omnium rerum creatarum: nam Deum esse Finem, proprietas est ex essentia ejus necessario dimanans, quæ debet ei perfectissimo modo tribui; iam autem perfectior est Finis Operis, quam Operantis (ut §. 1. vidimus) & perfectior est Finis Cui, quam Finis Cujus, imo hic non est proprie Finis, sed medium (ut jam statim videbamus) in eo autem consistit ista Ratio, quod quælibet res, per necessariam consequentiam inferat gaudium, applicationem, & satisfactionem in Deo: Quælibet enim res ab eo facta est, accipitque ab eo regulas optimas, quæ ex dictamine summæ & optimæ mentis (id est, ex ipso Deo)

Deo) profectæ sunt ; agiturque pro conditione naturæ suæ quælibet res in illas regulas peragendas : videt ergo Deus in quaque re quod suum est , quod optimum est atque sapientissimum , ex qua contemplatione necessarium est ipsum affici satisfactione enarrabili.

Finis autem Cui-Operantis solent esse ipsi homines , ipsi Operantes : cum enim ordinario modo agimus , omnia ad nos referimus , & in nostri gratiam omnia facimus. Quamvis enim subinde alium aliquem hominem tanquam Finem Cui respicere videamur , tamen cum ad vivum nos examinamus , facile agnoscimus & conscii nobis sumus , nos non hominis istius , sed nostrâ gratiâ fecisse , quicquid fecimus : cecidit V. G. aliquis in aquam , & ipsum , ac summo cum periculo nostro , submergendum salvamus : hic si frontem submergendum illum , quem salvavimus fuisse nobis Finem-cui ; sed si rem penitus perpendas , aut potius , si ipsi nos qui salvavimus , nostrasque cogitationes & animum intime discutiamus , videbimus facile , nos periculum illud non alterius , sed nostrâ gratiâ adiisse , nempe propter gloriam tam strenui fuimus , aut forte propter lucrum

crum vel commiserationem (hoc enim non minus est suâ causâ facere, quam propter gloriam & lucrum : cum miserationi suæ satisfacere velle, non minus sit Philautiæ, quam cuivis aliæ passioni) forte propter occultam aliquam, & cui vix nomen dare novimus, persuasionem, opinionem, existimationem : rarissimum vero est, ut nos Ratio & Divina lex stimulet, solaque ea sit causa actionis nostræ. Ordinarie enim splendore illo honestatis, qui in Officio Virtutis relucet, contenti sumus & nobis abblandimur, Virtutem ipsam non magnopere curamus.

Hinc facile videas quæ parentes propter liberos facere, alique inter homines devinctissimi propter necessarios suos agere videntur, ut plurimum propter se agere, & à parte rei nihil aliud est agere propter se ipsum, quam passionibus suis velle satisfacere.

Ex quo & hoc liquet, omnes fere actiones nostras improbas esse & peccare contra decretum humilitatis.

Vir autem bonus Finem Cui habet suarum omnium actionum, non se (hoc enim ad philautiam & peccatum pertinet) non Deum (hoc enim esset actum agere : & velimus nos atque nolimus, Deus necessa-

d

rio

rio Finis Cui est omnium nostrorum operum) sed legem Dei, & hoc quodam modo: qui modus explicabitur §. seq.

§. 3. Finis Beneficentia & Obedientia.

Hæc distinctio est Finis Cui: subinde enim aliquid appetimus alicui ut bene sit illi; subinde autem id præstamus, quod jubet, moti scil. iussis ejus sine ullo ei benefaciendi proposito: priori casu ille Finis est Beneficentiæ, posteriori casu Obedientiæ.

Finis Beneficentiæ est proprie Finis Cui, proprieque in gratiam ejus agimus, proprie illum amamus, sed Finis Obedientiæ non tam proprie est Finis Cui, nec illum qua talem diligere aut amare dicimur; sed potius eum; in cujus gratiam ac favorem jussa ejus exsequimur: sic servo herus quidem est Finis Obedientiæ: sed non proprie Finis Cui; servus enim heri sui mandata non exsequitur in gratiam ipsius Heri, sed in suam gratiam, ut sibi bene sit, vel ne male sit. Sic & magistratui parent cives, etiamsi sciant magistratui non prodesse, si ita fecerint ut jussi sunt, nec obesse, si secus fecerint, sed se quidem præmiandos, si legibus optempe-